

Provinsie van die
OOS-KAAP
ONDERWYS

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 12

SEPTEMBER 2010

LANDBOUWETENSKAPPE – VRAESTEL 2

MEMORANDUM

Hierdie memorandum bestaan uit 9 bladsye.

AFDELING A**VRAAG 1**

1.1	1.1.1	D √√	(2)
	1.1.2	A √√	(2)
	1.1.3	C √√	(2)
	1.1.4	B √√	(2)
	1.1.5	C √√	(2)
	1.1.6	D √√	(2)
	1.1.7	B √√	(2)
	1.1.8	C √√	(2)
	1.1.9	B √√	(2)
	1.1.10	B √√	(2)
1.2	1.2.1	B √√	(2)
	1.2.2	A √√	(2)
	1.2.3	C √√	(2)
	1.2.4	B √√	(2)
	1.2.5	A √√	(2)
1.3	1.3.1	Bruto Binnelandse Produk √√	(2)
	1.3.2	Bedryfsbegroting √√	(2)
	1.3.3	Grondhervorming √√	(2)
	1.3.4	Genetika √√	(2)
	1.3.5	Basterkrag/Heterose √√	(2)
1.4	1.4.1	Aanbod √	(1)
	1.4.2	Diversifikasie √	(1)
	1.4.3	Bates √	(1)
	1.4.4	Rente √	(1)
	1.4.5	Variasie √	(1)

TOTAAL AFDELING A: 45

AFDELING B**VRAAG 2**

- 2.1 2.1.1 **Wat noem ons prosessering van produkte?**
- Waardetoevoeging/verwerking ✓✓
- 2.1.2 **Vorms waarin duiwe gebruik kan word.**
- Wyn ✓
 - Sap ✓
 - Rosyntjies ✓
- (Enige 2)
- 2.1.3 **Voordele verbonde aan prosessering**
- Produkte word vir hoër pryse verkoop ✓
 - Produkte kan vir langer tyd bewaar word ✓
 - Verbruikers bespaar tyd en addisionele werk/Spaar geld en arbeid ✓
- (Enige 2)
- 2.2 **Prysstrategieë**
- A – Prysbondeling ✓
 - B – Verlieslyding ✓
 - C – Promosie pryse ✓
 - D – Pryslyn ✓
 - E – Sielkundige pryse ✓
- 2.3 2.3.1 • Vraagkurwe ✓
- 2.3.2 • Die prys sal R30,00 wees. ✓
- 2.3.3 **Faktore wat vraag beïnvloed**
- Die bruikbaarheid van die produk ✓
 - Die prys van kompeterende produkte ✓
 - Die getal verbruikers ✓
 - Die koopkrag van die verbruikers ✓
 - Verbruikers se smake en voorkeure ✓
- (Enige 3)
- 2.3.4 (a) **Elastisiteit van vraag** – Dit is die verwantskap tussen verandering in prys en die verandering in vraag./’n Verandering in prys van ’n produk beïnvloed die verandering in vraag na daardie produk. ✓✓
- (b) **Waarborg** – Is die vorm van sekuriteit wat die bank verlang van die persoon wat ’n lening wil aangaan. ✓✓ (2 x 2)

- 2.4 **Faktore wat bemarkingsproses beïnvloed.**
- Bederfbaarheid ✓
 - Seisoenale skommeling ✓
 - Groot volume met 'n lae eenheidswaarde ✓
 - Standaardisasie ✓
 - Wye verspreiding van produkte ✓
 - Produksie geskied oor 'n langtermyn ✓
 - Gekoördineerde optrede van produsente. ✓ (Enige 4) (4)
- 2.5 **Voordele verbonde aan internet bemarking.**
- 'n Groot mark kan goedkoop bereik word. ✓✓
 - Geld kan oorgeplaas word voordat goedere afgelewer word. ✓✓
- 2.6 2.6.1 **'n Besigheidsplan** – 'n Dokument wat die besigheid wat jy wil begin sal beskryf ✓ wat jou doel en doelstellings is, ✓ die koste verbonde om die besigheid te begin en hoe jy geld sal maak. ✓ (Enige 2)
- 2.6.2 **Besigheidsoorlewingstrategieë**
- Diversifikasie ✓
 - Waardetoevoeging/vervaardiging/prosessering ✓
 - Spesialisasie ✓

VRAAG 3

- 3.1 3.1.1 **Ekonomiese eienskappe van grond**
- Grond is onvernietigbaar ✓
 - Grond vir intensiewe boerdery baie beperk ✓
 - Grond is duursaam/leeftyd van grond is onbeperk ✓
 - Grond is onderhewig aan die wet van dalende meeropbrengs ✓
 - Grond beperk diversifikasie ✓
 - Produksie kapasiteit wissel van gebied tot gebied ✓
 - Word in 'n spesifieke omgewing/ekonomiese situasie gevind. ✓ (Enige 3) (3)
- 3.1.2 **Grondhervorming**
- (a) Herverdeling van grond ✓✓
 - (b) Grondrestitusie (Herstel van eiendomsreg) ✓✓
 - (c) Eiendomsreg (Huurpag) ✓✓ (3 x 2) (6)
- 3.2 3.2.1 **Maniere om ongeskoolde arbeid reg te stel**
- Indiensopleiding/Heropleiding van arbeiders op die plaas. ✓
 - Werf geskoolde arbeid vanaf ander sektore. ✓
 - Dra by tot vaardigheidsontwikkeling fondse/werkswinkels ✓
 - Laat arbeiders oplei by geakkrediteerde opleidingsinstansie/Agri SETA kursusse doen. ✓ (Enige 2) (2)

- 3.2.2 **Impak van MIV/VIGS op werkers**
- Verlies van vaardighede en ondervinding ✓
 - Sterf van plaaswerkers ✓
 - Afwesigheid vanaf die werk ✓
 - Vermindering in die aantal werkers ✓
 - Gesonde werkers moet harder werk. ✓ (Enige 3) (3)
- 3.2.3 **Arbeidswetgewing**
- Reg om te staak ✓
 - Deelname aan die besluitnemingsproses ✓
 - Onbillike arbeidspraktyke ✓
 - Prosedures vir die oplossing van arbeidsdispute ✓
 - Hou van arbeidsrekords ✓ (Enige 3) (3)
- 3.3 3.3.1 **Probleme rakende Phaphamani**
- Rekords is deurmekaar ✓
 - Rekords is nie op datum nie ✓
 - Besigheid word teen 'n verlies bedryf ✓ (Enige 2) (2)
- Oplossing**
- Hou van akkurate rekords. (1) (3)
- 3.3.2 **Hoe rekordhouding Vukawenye bevoordeel het.**
- Hulle het presies geweet hoeveel hulle spandeer en verdien. ✓ (1)
- 3.3.3 **Vaardighede van 'n suksesvolle entrepreneur.**
- Finansiële vaardighede ✓
 - Beplanningsvaardighede ✓
 - Organisatoriese vaardighede ✓
 - Konseptuele vaardighede ✓
 - Ko-ordinasie vaardighede ✓
 - Humanitêre vaardighede/ ✓
 - Menslike verhoudings vaardighede ✓
 - Leierskap vaardighede ✓
 - Motiverings vaardighede ✓
 - Mentor vaardighede ✓
 - Tegnieë vaardighede ✓
 - Operasionele vaardighede ✓
 - Produksie vaardighede ✓
 - Konflikhanterings vaardighede ✓
 - Probleemoplossingsvaardighede ✓
 - Risiko vaardighede ✓
 - Besluitnemingsvaardighede ✓
 - Bemerkingsvaardighede ✓
 - Kommunikasie vaardighede ✓ (Enige 4) (4)

3.3.4 Metodes van kommunikasie

- Tweerigtingradio's ✓
- Selfone (SMS) ✓
- Faks ✓
- Telefone/Landlyn ✓
- Briewe/Telegram ✓
- Televisie/Radio ✓
- Internet/Rekenaar tegnologie/E-pos ✓
- GPS/GIS ✓
- Plakkaatborde ✓
- Gedrukte media/tydskrifte/koerante ✓ (Enige 3) (3)

3.4 3.4.1 Kort- en Langtermynkrediet

- Korttermynkrediet – kapitaal gebruik as bedryfskapitaal en moet binne 2 jaar terugbetaal word. ✓✓
- Langtermynkrediet – krediet wat vir vaste kapitaal doeleindes aangewend word en terugbetaal word oor 'n tydperk van 10 tot 15 jaar. ✓✓ (2 x 2) (4)

3.4.2 Probleme in verband met kapitaal

- Hoë rentekoerse ✓
 - Oor kapitalisasie ✓
 - Onderkapitalisasie ✓
 - Skaarsheid ✓
 - Hoë risikofaktor ✓ (Enige 3) (3)
- [35]**

VRAAG 4

- 4.1 4.1.1 **A – Bb** ✓✓
B – Bb ✓✓ (4)

- 4.1.2 Heterosigoties ✓ – Bestaan uit een dominante alleel (B) ✓ en is resessiewe alleel (b). ✓ (3)

4.1.3 Mendel se wette

- Wet van dominansie
- Wet van segregasie
- Wet van onafhanklike rangskikking. (Enige 2) (2)

4.2 Massaseleksie

Seleksie gebaseer op die individuele dier se produksie. Die boer selekteer diere wat meestal gewenste eienskappe toon. ✓✓

Stamboomseleksie

Seleksie gebaseer op die dier se voorouers se prestasies. ✓✓ (2 x 2) (4)

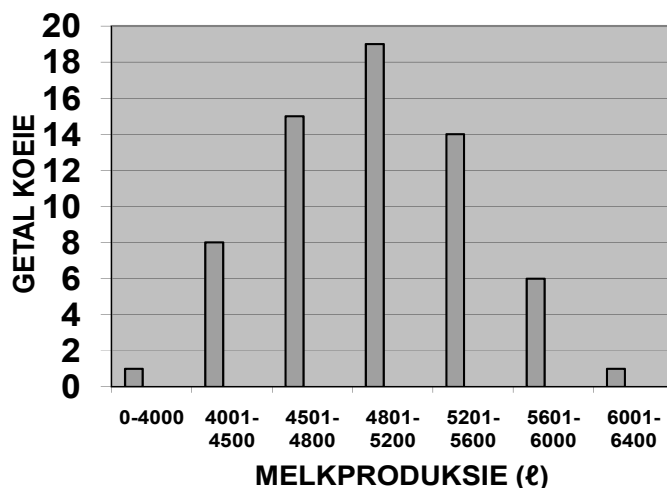
4.3 4.3.1 Heterose/Basterkrag ✓✓ (2)

4.3.2 **Gewenste eienskappe**

- Groei vinnig ✓
- Word vinnig ryp ✓
- Langer raklewe ✓
- Vlesige vrugte. ✓
- Raak terselfdertyd ryp
- Medium stegie/lang stegie/kort stegie ✓ (Enige 2) (2)

4.4 4.4.1

Stapelgrafiek wat die variasie in melkproduksie van die koeie toon.

Merk van grafiek:

Kriteria	Punte toegeteken
Titel	✓ (1)
Korrekte variasies x-as	✓ (1)
Korrekte variasies y-as	✓ (1)
Korrekte tipe grafiek	✓ (1)
Punte korrek geplot	✓ (1)
Totale Punte	[5]

(5)

4.4.2 Variasie ✓ (1)

4.4.3 Die gemiddelde melkproduksie is 4 801 – 5 200. ✓✓ (2)

4.4.4 Die boer moet die koeie kies wat 'n melkproduksie bo die gemiddelde het bv.
[5 201 – 5 600 ✓; 5 601 – 6 000 ✓; 6 001 – 6 400 ✓] (3)

4.5	4.5.1	In 2002 ✓ – skerp styging in produksie. ✓✓	(3)
	4.5.2	<ul style="list-style-type: none">• Onverwagte langtermyn effek op kos. ✓• Ongunstige omgewings impak. ✓• Sosio-ekonomiese bekommernis/Baie duur. ✓	(Enige 2) (2)
	4.5.3	<ul style="list-style-type: none">• Meer produktief ✓• Verminder die behoefte aan chemikalieë ✓• Weerstand teen onkruidodders ✓• Pas aan by toestande ✓• Beter smaak, kleur, tekstuur en voedingswaarde. ✓	(Enige 2) (2)
			[35]

TOTAAL AFDELING B: 105

GROOTTOTAAL: 150